

Kommunstyrelsens riktlinjer för bedömning av undantag från Överkalix kommuns föreskrifter om avfallshantering

Inledning

Överkalix kommun har beslutat att förändra avgifterna för sophämtning och renhållningsavgifter. Nytt är att kommunen tar ut en grundavgift även för fritidshus (375 kr per år, inklusive moms) samt tar ut en lägenhetsavgift (375 kr per lägenhet och år).

Grundavgift Fritidshus, per hus: 375 kr per år

Tömningsavgift (brännbart 190 l): 48 kr/gång

Tömningsavgift (komposterbart 140 l): 28 kr/gång

Om abonnent under året lämnar fler än 5 kärl (grönt och/eller brunt) kommer abonnemanget att ändras till ”fastboende-abonnemang”.

Ca 660 fritidshus har debiterats den nya avgiften, i huvudsak fritidshusägare, då fullständiga register saknas över nyttjade hus. Då det finns flera byggnader på en fastighet som används för permanent eller fritidsboende är det i allmänhet endast en byggnad som är registrerad för va/renhållning. Fastigheter som saknar va/avloppsanslutning och inte har slamtömning finns inte heller registrerade. Det kan därför finnas ett antal fritidsfastigheter som inte debiterats grundavgift.

Vi har haft ett hundratal samtal till administrationen och de flesta som fått information om hur grundavgiften är utformad och varför kommunen tar ut den har accepterat avgiften och gjort en inbetalning. Det är flera personer som bestridit fakturan. Dessa har fått anstånd med betalning i avvaktan på att deras ärende prövas.

De skäl man anger sammanfattas nedan:

- Huset används inte
- Betalar redan för ett hus/åretruntboende i kommunen
- Nyttjar inte miljöcentralen
- Två hus på samma fastighet (gäststuga)
- Två fritidshus på samma fastighet, olika ägarförhållanden

Enligt våra föreskrifter om avfallshantering ska frågan om befrielse från hämtning av avfall/befrielse från grundavgift, handläggas av Bygg- och miljönämnden. Enligt Överkalix kommuns föreskrift "Taxa inom Miljöbalkens område" antagen av Kf 49 § 2009-11-30, ska "Prövning av ansökan om dispens/tillåtelse att själv återvinna och bortskaffa avfall enligt 15 kap. 18 § tredje och fjärde styckena miljöbalken" betala avgift om 1 timfaktor (2013 års timtaxa är 716kr). I 10 § ovannämnd föreskrift står; "Avgift för prövning ska erläggas även om ansökan avslås."

Det här innebär att om samtliga ärenden ska prövas enskilt riskerar ett flertal fastighetsägare att få en handlägningsavgift på 716 kr samt att grundavgiften på 375 kr kvarstår.

För att undvika detta föreslår kommunkansliet kommunstyrelsen att anta ett antal riktlinjer som förtydligande av föreskrifter om avfallshantering för Överkalix kommun. Om någon därefter önskar få sitt ärende prövat ytterligare kommer denne att upplysas om att en avgift kommer att tas ut för prövningen.

Förslag till:

Riktlinjer till "Föreskrifter om avfallshantering för Överkalix kommun – antagna av kommunstyrelsen 2013"

Vid prövning av dispens från gällande taxor:

Huset används inte

Genom renhållningsavgiftens uppdelning i grundavgift och en självreglerande hämtningsavgift saknar frågan om i vilken utsträckning den klagande vistas på fastigheten betydelse för bedömningen av om avgiftsbefrielse för grundavgiften ska beviljas. Hämtningsavgift betalas bara när tjänsten utnyttjas. När det gäller befrielse från grundavgiften krävs att byggnaden på fastigheten är obebodlig (förfallen). Även om el- och vattenanslutning saknas kan en fastighet användas för boende.

Betalar redan för ett fritidshus/åretruntboende i kommunen

Även om den mängd avfall som uppstår vid en fastighet anses liten, så omfattas den ändå oftast av kommunens renhållningsmonopol och ska omhändertas av kommunen. Förutom matavfall och liknande hushållsavfall, uppstår i regel förr eller senare även avfall som hänger ihop med själva driften och underhållet av fastigheten såsom kasserade möbler och kylskåp, färgrester och lösningsmedel m.m. som också det ska omhändertas av kommunen. Två hus ger mer avfall. Kommunen har rätt att ta ut grundavgift för att bekosta återvinningscentraler, transporter och behandling av sådant avfall. Fastighetsägarna har att visa att de inte tar tjänsterna i anspråk eller objektivt sett saknar behov av dem.

Nyttjar inte miljöcentralen

Förutom matavfall och liknande hushållsavfall, uppstår i regel förr eller senare även avfall som hänger ihop med själva driften och underhållet av byggnaden såsom kasserade möbler och kylskåp, färgrester och lösningsmedel m.m. som också det ska omhändertas av kommunen. Kommunen har rätt att ta ut grundavgift för att bekosta återvinningscentraler, transporter och behandling av sådant avfall. Fastighetsägarna har att visa att de inte tar tjänsterna i anspråk eller objektivt sett saknar behov av dem.

När det gäller befrielse från grundavgiften krävs att byggnaden på fastigheten är obebodlig (förfallen). Även om el- och vattenanslutning saknas kan en fastighet användas för boende. Utredningen i övrigt måste visa att fastigheten är i ett sådant skick att fastigheten kan likställas med en förfallen fastighet. Den klagandes anmälan om att fastigheten är obebodlig kan därför inte leda till att han befrias från skyldigheten att betala renhållningsavgift.

Två hus på samma fastighet (gäststuga)

En fastighet omfattas av renhållningsskyldighet om den är bebyggd med ett bostadshus, eller om en verksamhet bedrivs där det uppkommer hushållsavfall.

Exempel på fall som normalt inte omfattas av renhållningsskyldighet och för vilket ingen grundavgift ska tas ut är: Förråd, jaktkoja, skogskoja, lada, stall, mindre sovstuga av typ friggeboda, bagarstuga samt hus som är förfallna och inte är beboeliga i befintligt skick.

Två hus på samma fastighet (fritidshus - permanentbostäder)

Förutom matavfall och liknande hushållsavfall, uppstår i regel förr eller senare även avfall som hänger ihop med själva driften och underhållet av byggnaden såsom kasserade möbler och kylskåp, färgrester och lösningsmedel m.m. som också det ska omhändertas av kommunen. Två hus producerar i allmänhet mer avfall än ett. Kommunen har rätt att ta ut grundavgift för varje byggnad på fastigheten som används som fritids- eller permanentbostad för att bekosta återvinningscentraler, transporter och behandling av sådant avfall. Fastighetsägarna har att visa att de inte tar tjänsterna i anspråk eller objektivt sett saknar behov av dem.

Om det på samma fastighet finns flera bostadshus som ägs och disponeras av samma ägare ska grundavgift tas ut för varje byggnad som används som fritids- och permanentbostad.

Om det på samma fastighet finns flera bostadshus som ägs och disponeras av olika ägare ska grundavgift tas ut för varje byggnad som används som fritids- och/eller permanentbostad. Det är fastighetsinnehavarens eller på motsvarande sätt nyttjanderättsinnehavarens skyldighet att anmäla innehav av fritids- eller permanentbostad.

Kommunkansliet föreslår kommunstyrelsen besluta:

- att anta riktlinjer till ”Föreskrifter om avfallshantering för Överkalix kommun”
- att samtliga fastighetsägare som bestrider faktura avseende grundavgift för fritidshus med hänvisning till ovanstående skäl ska meddelas att fordran kvarstår. Ny sista betalningsdag sätts.
- med beslutet skickas information om möjlighet till överklagan och den administrativa avgift om 716 kr som tas ut av Bygg- och miljönämnden oavsett ärendets utgång.

Rättspraxis

Varje fastighetsinnehavare ska lämna hushållsavfall till kommunen på av renhållaren anvisad plats. Kommunen har ansvar för att transportera bort hushållsavfallet och se till att det tas omhand. I enskilda fall får kommunen besluta om befrielse från att lämna avfall. Det finns ett antal rättsfall som handlar om undantag från renhållningsföreskrifter. Vi kan dock konstatera att rättspraxis ställer stränga krav för att total befrielse från att lämna avfall ska medges. Även om den mängd avfall som uppstår vid en fastighet anses liten, så omfattas den ändå oftast av kommunens renhållningsmonopol och ska omhändertas av kommunen. Förutom matavfall och liknande hushållsavfall, uppstår i regel förr eller senare även avfall som hänger ihop med själva driften och underhållet av fastigheten såsom kasserade möbler och kylskåp, färgrester och lösningsmedel m.m. som också det ska omhändertas av kommunen.

Under de senaste 10 åren har ett antal fall tagits upp i miljööverdomstolen, som behandlar när kommunen kan ta ut grund- respektive hämtningsavgift. För att kunna beviljas befrielse från att betala grundavgift är det enligt domarna fastighetsägaren som ska bevisa att han inte tar renhållningens tjänster i anspråk eller på objektiva grunder saknar behov av dem.

Endast i ett par av målen befriades fastighetsägaren från att betala grundavgiften. I ett fall skulle fastigheten inte nyttjas under en period på 12 månader och han kunde visa att det inte uppkom något avfall samt att han inte tog i anspråk eller hade något behov av sådana tjänster för återvinning m.m. som grundavgiften skulle täcka.

Genom renhållningsavgiftens uppdelning i grundavgift och en självreglerande hämtningsavgift saknar frågan om i vilken utsträckning den klagande vistas på fastigheten betydelse för bedömningen av om avgiftsbefrielse för grundavgiften ska beviljas. Hämtningsavgift betalas bara när tjänsten utnyttjas. När det gäller befrielse från grundavgiften krävs att byggnaden på fastigheten är obebodlig (förfallen). Även om el- och vattenanslutning saknas kan en fastighet användas för boende. Utredningen i övrigt visar inte heller att fastigheten är i ett sådant skick att fastigheten kan likställas med en förfallen fastighet. Den klagandes anmälan om att fastigheten är obebodlig kan därför inte leda till att han befrias från skyldigheten att betala renhållningsavgift.

I övervägande delen av målen befriades fastighetsägarna inte från att betala grundavgiften. Fastighetsägarna nyttjade fastigheten, men i begränsad omfattning. Fastighetsägarna hade beviljats undantag från hämtning av avfall. Det avfall som uppkom skulle lämnas till återvinningscentral eller hämtas på fastigheten en gång per år. Kommunen hade rätt att ta ut grundavgift för att bekosta återvinningscentraler, transporter och behandling av sådant avfall. Fastighetsägarna hade inte visat att de inte tog tjänsterna i anspråk eller objektivt sett saknade behov av dem.

Se bilaga ”Exempel på rättspraxis som rör dispens från sophämtning och renhållningsavgift”

Renhållningstaxan

Kommunfullmäktige i Överkalix kommun beslutar om renhållningstaxan och vilken avgift som ska debiteras och renhållningstaxan tillämpas av VA/Renhållningsverksamheten.

Bygg- och miljönämnden beslutar om dispens från föreskrifterna tex om fastighetsinnehavare ska betala grundavgift och hämtningsavgift.

I renhållningstaxan framgår det vilka avgifter som Överkalix kommun tar ut. I Överkalix kommun är avgiften uppdelad i en fast grundavgift och en rörlig avgift per tömning av brännbart avfall och en avgift per tömning för komposterbart avfall.

- Den *fasta avgiften* – *grundavgiften* – ska täcka kostnaderna för bl.a. återvinningscentraler, batteriinsamling, kyl- och frysenheter, farligt avfall, avfallsplanering, sluttäckning av gamla deponier, lakvattenhantering, miljöarbete, administration, information och kundtjänst. Den fasta avgiften betalas av alla abonnenter gemensamt.
- Den *rörliga avgiften* betalar man för de tömningar man önskar, d.v.s. för de gånger man ”ställer ut” kärlet för brännbart och komposterbart avfall . Den delen av avgiften ska täcka kostnader för insamling och behandling.

Överkalix kommuns riktlinjer

Riktlinjerna omfattar följande paragrafer i föreskrifter om avfallshantering för Överkalix kommun (beslutade av Kommunfullmäktige och som gäller sedan 1 januari 2007)

Dispens från föreskrifterna om avfallshantering och anmälan om eget omhändertagande:

33 § Ansökan om befrielse från hämtning av hushållsavfall

34§ Ansökan om eget omhändertagande av avfall

38 § Ansökan om befrielse från att lämna avfall

Bilaga 2: Föreskrifter om avfallshantering för Överkalix kommun

Obebyggda fastigheter eller motsvarande

En fastighet omfattas av renhållningsskyldighet om den är bebyggd med ett bostadshus, eller om en verksamhet bedrivs där det uppkommer hushållsavfall.

Exempel på fall som normalt inte omfattas av renhållningsskyldighet: Förråd, jaktkoja, skogskoja, lada, stall, mindre sovstuga av typ friggeboda, bagarstuga samt hus som är förfallna och inte är beboeliga i befintligt skick.

Dispens från föreskrifterna om avfallshantering och anmälan om eget omhändertagande

§ 33 Ansökan om befrielse från hämtning av hushållsavfall skall tillsändas Bygg- och miljönämnden som prövar ärendet. För erhållande av befrielse gäller följande:

- Fastigheten ligger utanför detaljplanelagt område och är så svårtillgängligt
- Att den inte kan nås med kommunens eller av kommunen hämtningsfordon.
Kommunen avgör fastighetens tillgänglighet
- När beboelig fastighet ej nyttjas, t ex i avvaktan på försäljning.

Beviljad befrielse innebär endast befrielse från hämtnings- och behandlingsavgiften.
Grundavgift enligt fastställd taxa tas ut i samtliga fall.

Befrielse från hämtning av hushållsavfall upphör att gälla vid ändrade förhållanden än vad som angivits i ansökan, t ex vid fastighetsägarbyte.

§ 34 Fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare som själva kan ta hand om sitt hushållsavfall på ett sätt som är betryggande för människors hälsa och miljön, kan efter ansökan till Bygg- och miljönämnden om det finns särskilda skäl, befrias från skyldigheten att lämna avfall till kommunen för transport, bortskaffande och återvinning. Ansökan om totalbefrielse skall tillsändas Bygg- och miljönämnden som prövar ärendet.

§ 38 Uppehåll i hämtning vid permanentbostad kan efter anmälan medges fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare om fastigheten inte kommer att utnyttjas under en sammanhängande tid om minst tre månader. För säsongskunder i fritidsbostad eller liknande som ej nyttjas under en sammanhängande tid om minst tre månader kan uppehåll i hämtning efter anmälan medges fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare.

Anmälan om uppehåll får avse högst tolv månader och skall lämnas till kommunen senast en månad före den avsedda uppehållsperioden.

En ansökan om dispens kan inte göras retroaktivt. Om förhållandena som medgivit ett undantag förändras, eller t ex om fastigheten byter fastighetsinnehavare, måste detta anmälas och en ny ansökan göras. Vid oklarheter kan Bygg- och miljönämnden begära in kompletterande uppgifter. Sökanden intygar genom att skriva under att de uppgifter som lämnas är sanna. ***Den som beviljas uppehåll i hämtning skall betala grundavgift.***

Förutsättningar för uppehåll i sophämtning

Syftet med paragrafen är att ge fastighetsinnehavaren möjlighet till tillfälligt undantag från föreskrifternas bestämmelser om sophämtning. Grundförutsättningen för uppehåll i hämtning är att fastigheten inte nyttjas som bostadshus eller fritidshus under en sammanhängande period om minst 3 månader eller den tid som ansökan gäller. Med nyttja avses all vistelse på fastigheten utom tillsyn och viss skötsel eller underhåll, se exempel nedan.

Exempel på förhållanden som kan medge uppehåll i hämtning:

- Fastighetsinnehavaren har annat boende, är bortrest eller motsvarande.
- Fastigheten ska tömmas, är ute för försäljning eller motsvarande.
- Fastigheten renoveras.
- Fastigheten är obebodd, men besöks enstaka gånger för skötsel och underhåll.
Exempel på det kan vara att man ser till sitt fritidshus några tillfällen per år för att t.ex. sköta trädgården, skotta snö, snickra eller anlita hantverkare.

Beslut om uppehåll tidsbegränsas normalt beviljas uppehåll maximalt 1 år i taget om inte särskilda skäl finns för längre tid. Om uppehållet behöver förlängas, ska en ny ansökan göras.

Konsekvenser för renhållningsavgiften

Om ansökan beviljas betalar fastighetsinnehavaren endast grundavgiften under uppehållet.